

ДИСКУСИЈА

Вукашин Пешић

Шездесет година излажења једног часописа, што је случај са „Историјским записима“, дуг је временски период. Ово тим више ако се има у виду да су се на овом подручју одиграла у то време, и пре тога, велика друштвена збивања. У рефератима који су за овај јубилеј припремљени и у дискусији позитивно је оцењен научни ефекат овог часописа. Ту оцену и ја делим. Да би она чињеницама била још потпунија, мислим да би ваљало емпиријски, интердисциплинарно и систематски проучити проблематику коју је овај часопис третирао до сада. Верујем да би то проучавање омогућило озбиљније коришћење овог часописа у изучавању друштвених збивања која сам овде поменуо.

Интердисциплинарни развој науке и праксе повећава научне захтеве овом часопису као и осталим периодикама, јер он покрива хоризонтално (просторно) и вертикално (временски) широко поље друштвених збивања. Овом захтеву часописи могу удовољити више него многе посебне књиге. Кроз континуирано излажење они могу сагледавати одређене друштвене проблеме више него што се то чини у посебним књигама.

Као што је констатовано у рефератима и дискусији, проблеми који се третирају у „Историјским записима“ разноврсни су. То су не само историјски догађаји него и социолошки, етнолошки, образовно-васпитни и други проблеми. У изучавању тих проблема користе се разноврсни извори сазнања. Један од њих, који по мом мишљењу треба више користити, јесте народна култура, односно народна уметност. У Црној Гори могућности за то су велике. Развијена је народна књижевност (посебно народне песме) и традиција о догађајима који су се збили у Црној Гори. За народне песме овде Вук Караџић рекао је да оне представљају више историју него поезију. Чини ми се да би третирањем ове проблематике ваљало више имати у виду ову околност.

Овом скупу презентирани су радови о неким посебним питањима која су третирана у овом часопису. Један од њих је питање земљорадње у Црној Гори. Чини ми се да је референт изгубио из вида разлику између земљорадње у Црној Гори док је она била у природној природи и оне која је уследила после ње под утицајем тржишне привреде. Натурална земљорадња у Црној Гори била је саставни део патријархалног (племенског) друштва. Као материјална основа она је са духовним вредностима одиграла историјску улогу у изградњи патријархалне културе у Црној Гори и њеној одбрани од отоманске агресије. По моме запажању питање земљорадње у Црној Гори ваља разматрати у склопу њене целокупне културе. На тај начин се може ваљано удовољити захтевима историје као науке, јер она као друштвени процес одржава живот људи јединствено, а он се одвија кроз материјалну производњу и духовно стваралаштво. Историја као наука треба ваљано да одрази ту јединственост.

За стални успон овог, као и осталих часописа историјског профила, сматрам да би било корисно проучити његову генетичку колерацију са осталим часописима и тиме проширивати његово научно подручје.